

INHOUD

I EINDE

1

Ben jij het, liefste, ben je alles nu? 9
Vanavond flink gedronken en gerookt, 10
'Wij moeten ons richten op de goede tijden, 11
Er gloort verandering. In het duin is het vandaag 12
Alweer een dinsdag die je moet missen, 13
Je as danste een moment op de zuidenwind 14
Het regent harder per minuut, 15

2

Soms denk ik even aan een andere vrouw 17
Er zijn nogal wat mensen die ik haat: 18
Het wordt langzaam tijd om onze liefde te bezingen. 19
Een nevelkoel en zachtwit licht 20
Egaalgrijze waterkou. 21
Er hangt een blauwe gloed over het bos 22

3

Ik stond weer op de plek waar je verstoof. 23
Nog altijd zonnig, overdreven zacht en stil. 24
Er waait vandaag een rare wind: 25
Ik mis je feller met de dag 26
Hoe lang nog voor ik als een oude man, 27
Straks valt de eerste sneeuw 28
De duinen zijn vandaag wel erg stil. 29

4

Ik moest door deuren zijn gegaan 31
Al was ik dan door deuren heen gegaan, 32
De vogels konden nu niet achterblijven, 33
'...dat er geen einde aan de liefde komt 34

5

Een wakkerende westerstorm zet alles op zijn kop. 35
 Hoopjes hagel blijven liggen op het afgevalen blad. 36
 Boven het duin danst dichte sneeuw. 37
 Het sneeuwt nu al de hele dag, 38
 'Er zweeft vandaag iets vredigs 39
 Gevalen blad, dat al verrot en zwart 40
 En wij waren het zelf, die gekromd 41
 Wij bloedden langzaam door elkaar, 42
 Wij keken over het lichtende water 43

6

Ik stond op het strand en was weer alleen. 45
 Het werd snel donker nu maar op de boeg, 46
 Nadat ik mij had omgedraaid 47
 Je doezelde en zei niet veel, 48
 'Neem je gebroken vleugels, kind, 49
 Het koor betrad het strand en schreed naar zee. 50
 De sopranen en tenoren waadden al de golven in, 51

7

Nu ik de hele dag gedichten schrijf 53
 December, vijfde maand van je 54
 'Ik herinner mij vooral je stem, 55
 'En wat mis ik Tenuta Sticciano in Toscane, 56
 Nadat ik je bedrukt had aangehoord, 57
 Ik weet niet of ik sliep of wakker droomde, 58
 Was het een dag als honing? 59
 Ik zag je staan tegen de witte hemel, 60
 Ik deed wat je vroeg, en zag geen hand voor ogen. 61

8

Ik had gelopen door de regen, 63
 Je zat op bed en was niet langer ziek. 64
 'Dag, mijn grote, grote liefde, 65
 Al raakte die luchtscherf mij vol in het hart, 66
 Ik zag onze namen levensgroot, 67

9

Na al het wonderlijke dat ik zag, 69
 Had ik daar niet jouw stem herkend...? 70
 Al had ik nog geen ogenblik geslapen, 71
 'Nog één keer dan, maar lieveling, 72
 Terwijl ik mij dit afvroeg, 73
 'Voor minder doe je het nog altijd niet: 74
 Wij stonden in het rossige oranje winteravondlicht 75
 We bleven achter op het strand: 76
 Ik vreesde dat het schraal geluk dat ons nog restte 77
 'Natuurlijk niet' zei je opvallend fel, 78

10

Ik liep in het diffuse duinlicht voor me uit te dromen, 79
 Als er ooit een dag komt dat ik niet aan je denk, 80
 Toen zag ik je, of dacht ik dat, 81
 Hier kom je nu, hier kom je nu, 82
 Men zegt: aan alles komt een einde, 83
 In je ogen waar ik nu met open mond naar staarde, 84
 Het was of juist dat moment 85

11

Het wordt maar niet licht vandaag. 87
 Het is zo stil zo stil de bomen 88
 Om te zeggen dat je op een trap van licht naar mij afdaalde, 89
 Toch wist ik: deze opkomst als een ster 90

12

Waar het eindigde, zal het wel opnieuw beginnen... 91
 Of ik het echt hoorde, of het zelf bedacht, 92
 Hoe wen ik ooit aan je vergaan 93
 Steeds meer het maanlicht in een duinvallei, 94
 In de buiging van een halmpje gras 95

13

Op de laatste middag voor de kerst 97
 Er is alleen maar jij, 98
 Ik wou dat ik, als oude dichters, in dit bos verdwalen kon. 99
 Harder kon niets mij treffen 100
 Het besneeuwde duin fonkelt zo in het zonlicht 101

14

Er kwam een eind aan mijn oude bestaan: 103
Soms sla ik als damp van een ven in het duin 104
Soms ben ik een vogel die huilt als een wolf, 105
Soms ben ik kwaad en wil zo graag eens lachen, 106
Soms denk ik aan iets anders, maar meestal aan jou. 107

15

'En toen?' vroeg een stem. 109
Vindt u haar mooi? vroeg ik toen maar. 110
Dit gesprek schoot niet op, 111
Waarom laat u zich niet zien? 112
'Het spijt me, dat gaat jou niet aan. 113
Het is moeilijk om volledig te beschrijven 114
Dat viel inderdaad niet mee... 115
Wacht even! riep ik hem achterna. 116

II TERUG

16

Wat ik toen aanschouwde, verbaast mij nu nog. 119
Waren slechts die paleizen bewoond? 120
Ik liep door een tuin vol oleanders, 121
Dat jij het was kan ik niet zeggen, 122
'Je ziet: de dood valt reuze mee, 123
Zie eens hoe oud ik ben, voel eens hoe moe, 124

17

Het wiegelde daar zo uitnodigend 125
Al sloot zich boven mij dat dichte loof, 126
Er flikkerden ogen als gloeiende kolen 127
Dan kleurde het water rondom mijn boot, 128
Het was het jouwe dat mij verscheen 129
Driekoppig, als een boom zo dik, 130
Zo is het in het kort gegaan, 131

18

Wij betraden een ruimte waarvan elke wand 133
Nadat de duizeling wegtrok, ontwasemde ook 134
De hal deed zijn naam werkelijk eer aan: 135
'Dit is de Zaal van alle Daden. 136
De blikken die zich op mij vestigden, 137

19

Ik had nog maar twee vertrekken gezien 139
Achter het glas zwommen vissen zo groot 140
De overall van die woest maaiende man 141
Hij sneed het haar van schedels die staken 142
Ik tuimelde rond in het kolkende water, 143

20

Bij het lezen van het woord 'Liefde' 145
Droomde ik al of bestond dit nog echt? 146
Ik herkende Yvonne, Selma en Wiepie, 147
'Herken je mij wel?' lachte je spottend. 148
Ik meende zowaar een traan in je oog te zien, 149
'Weet je het zeker?' hoorde ik je zeggen. 150
Ik zag dat je was veranderd, 151

21

'Nu schiet het op. Als we er binnen niet te lange tijd in slagen 153
 Hoewel ik deze dingen dacht, en niet hardop had gesproken, 154
 Het zonlicht dat nu door het dak van de gang viel, 155
 Het licht stond zo fel op mij gericht 156
 Ik ben die bij leven, door liefde gedragen, 157
 Voerden beide deuren naar dezelfde ruimte? 158
 'Maar wie bij leven kwam tot hier, 159
 Jij had voor mij de knoop doorgehakt, 160

22

Ik was uitgeput, en voelde mij toch opgeladen. 161
Wat nu, dacht ik, wat nu te doen? 162
 Alsof ik dat absoluut niet mocht denken, 163
 Op de eerste dag van de zevende maand van je dood 164
 Een halfjaar na je dood, 165
 Ik blijf steeds meer thuis, zie soms een week geen mens, 166
 Een dag als deze, druilerig en grijs, 167
 De wereld is een traan en de wereld is een oog, 168
 Ik voel mij klaar, maar kan niet stoppen, 169

23

Het is vandaag een halfjaar geleden, 171
 Een klein tingeltangelmuziekje van licht – 172
 Het lijkt bijna voorjaar in de luwte van een duinvallei, 173
 'Mag ik ook nog iets zeggen, lief?' 174
 Ik kan het niet laten om naar je te tasten, 175
 'Wat is een cirkel, en wat is nou rond?' 176
 Ik lijd aan het leven als jij aan de dood, 177

24

Ik zat voor het toetsenbord en het lege beeldscherm. 179
 Graag zei ik nu dat jij het was, 180
 De eerste vleugjes lente 181
 Nu het bijna voorjaar is, merk ik tot mijn ontsteltenis 182
 ...bevind ik mij er op een dag in een gebied 183
 Ik kan niet meer, en toch ga ik door. 184
 Ik voel mij licht geëxalteerd: 185
 Al maandenlang bestaat mijn leven 186
 Waar zou je nu zijn, hoe zou het je gaan? 187

- De zon brak door, knoppen kwamen uit 189
Maar toen ik goed keek, was het E..... 190
Zodra de eerste zonnestraal mij raakte, 191
Toch was ik nog steeds in dat huis aan die kade 192
En ik schoot weer wakker 193
Ach, droom in een droom in een droom, 194
Zo vloeiden de dagen in elkaar over, 195
Die avond heb ik het met E. gedaan. 196

III OPNIEUW

26

Voor de zoveelste keer terug in het duin, 199
Honderdzeventig verzen voor jou... 200
De vogels keren uit het zuiden terug, 201
Vandaag ben je zeven maanden dood, 202
En de duinen? Ze lagen er nog, 203
In het schelle licht veel te snelle vogels gaan. 204
Elke waarheid die ik sprak en alles wat ik heb gelogen, 205
Soms komt een vuig venijn in mij 206

27

Gesloopt door het Boekenbal 207
Het valt niet mee om na een dronken feest 208
Voorbij de dronkenschap, voorbij de kater, 209
Ik raak uitgepraat en 210
Alleen maar zeegeruis, alleen maar blauwe lucht, 211
Ik kijk naar de eenzame mensen als ik 212

28

Nu je de zee in je ogen en de zon tussen je lippen draagt, 213
Maar denk niet dat het hielp... 214
'Nog één laatste keer dan, nu alles gezegd is, 215
De gedachte dat je nu een engel bent, is verlokkelijk. 216
'Zoek toch een engel onder de levenden! 217
Je had gelijk natuurlijk, toch was het makkelijk gezegd. 218
Vaak dacht ik nu liefst nergens meer aan 219
Toen was het woord nog jij 220

29

Jij op de boot van Staten Island naar Manhattan, 221
Jij voor het Limmens zomerhuisje lezend in de zon, 222
Jij in mijn armen, in mijn armen, eeuwig in mijn armen, 223
Jij tussen het flanerend avondvolk van Córdoba, 224
Jij in de basiliek van Franciscus van Assisi, 225
En jij op wildsafari in het moeras van Periyar, 226

30

Mijn leven is voorbij, en toch leef ik voort. 227
 En hoe slaapt u die haar vergat 228
 Iemand moet schuldig zijn, iemand moet toch boeten. 229
 Dronken in de nacht per trein uit de stad teruggekeerd. 230
 Ik stond op je duin en was ineens niet meer verdrietig, 231
 Eindelijk oog in oog Hemelbroeder, bromde ik. 232
 Vandaag in het duin niets bijzonders gezien, 233
 De laatste dag van de achtste maand van je dood. 234

31

'En toen?' sprak een stem. 'Hoe liep het af?' 235
 Voor ik het wist, trokken zij mij onder nevel, 236
 'Dit zien niet velen, jij bent eigenlijk de enige.' 237
 Tegelijk met mijn herademen zette de lente in 238

32

Het moet goed met je gaan, want ik voel mij kalmeren. 239
 Wanneer het mij gelukt is, want het zál mij lukken, 240
 Afgezonderd van de horden, ingekapseld door jouw dood, 241
 Nu ik dan een duin ben, een vennetje, een bos, 242
 Wat kon ik verder doen? Nog eens de zee in lopen? 243
 Hier sta ik dan, met ons vierendertigjarig leven 244
 'Ik? Bedoel je mij? Maar ik ben er toch altijd...' 245
 Daar stond ik nu al voor de derde keer 246
 Ook ik kreeg het koud, ook ik voelde pijn en 247
 'Daar gaan we weer, ik heb je toch gezegd...' 248

33

Het stortregende toen ik het duin in liep, 249
 Ik kon niet zien of het een man was of een vrouw, 250
 U staakt? Dat kan toch niet, dan gaat er niemand meer dood... 251
 'Precies!' riep hij. 'In één keer goed geraden. 252
 Terwijl hij daar stond te tieren, 253
 Nou, zegt u het maar: hoe pakken we dit het beste aan, 254
 Hoe doet u dat? Om tot die grot te raken, 255
 'Naam' klonk dezelfde toonloze stem 256
 'Right on!' hoorde ik achter mijn rug. 257
 'Oeps, dat was niet de bedoeling', 258

Monique... Meisje... Mootje... 259

We stonden midden in de zonbeschenen duinen, 260

Terwijl hij op nonchalante toon 261

Voor de tweede keer had je de dood bij mij vandaan gehouden, 262

Ik probeerde het nog wel, ging de duinen in, 263

35 (EERSTE EPILOOG)

Nog één keer met mijn vingers 265

Ik denk de woorden en ik proef je, 266

En met dezelfde vingers, licht bezwete lezeressen, 267

Alleen maar jij, alleen maar vrouw, 268

En als ook jij vrouw, ten slotte ook jij vrouw 269

Dwars door wat ons uiteenhoudt heen, 270

36 (TWEEDE EPILOOG)

‘En nu?’ sprak hij die ik eerder ontmoette. 271

U ziet, o lieve laatste lezeressen, 272

Dan moet dat zijn met iemand die dit las 273

‘Je gaat gewoon door, of er niks aan de hand is: 274

‘Hoe ziet ze eruit? Beschrijf haar eens...’ 275

Tot zijn eigen verbazing schoot nu hij in de lach 276

Had ik, allerlaatste lezeressen, dat maar niet gedaan... 277

37 (DERDE EPILOOG)

En ik was weer alleen, en het was goed, 279

Het liep niet af, zo simpel is het, 280

Het werd zomer, herfst, weer winter, 281

‘Wel even de kop erbij, mijn lief, 282

Je had gelijk natuurlijk, als altijd, 283